

27-06-2007

‘Dat kappen van hele wouden doet je de tranen in de ogen springen’ Slepende controverses om ‘duurzaam’ hout

Zaltbommel, 27 juni.

Door onze redacteur Hans Buddingh'

In een halfopen magazijn van houtbedrijf

Doorwin in Zaltbommel ligt het meranti

hoog opgetast. Ook van het merbau ligt een voorraad klaar. In een hal draaien zaagmachines om deuren en kozijnen uit het tropische hardhout te maken. Doorwin – marktleider in Nederland in deuren en kozijnen – werkt zoveel mogelijk met hout met het duurzaamheidscertificaat dat door de internationale milieubeweging wordt gepropageerd. Dit certificaat heet FSC (Forest Stewardship Council). Het garandeert dat het milieu wordt gespaard. Het aandeel FSC-hout bij Doorwin is 22 procent, volgend jaar substantieel meer, zegt het bedrijf.

„Ik ga houtbedrijven af in landen als Indonesië en Maleisië”, zegt inkoopdirecteur Timothy Paul. „Dan probeer ik ze te overtuigen dat wij een goede klant zullen zijn als zij FSC-hout leveren. En ik vertel dat we eigen fondsen hebben om ze met die certificering te helpen.” Paul is net terug uit Brazilië. En hij staat op het punt naar Indonesië te vliegen.

Volgens de FAO (Voedsel- en landbouworganisatie van de VN) verdwijnt jaarlijks 13 miljoen hectare bos door houtkap en voor grootschalige landbouw – bijna vier keer de oppervlakte van Nederland. Ontbossing gaat vaak gepaard met branden, waarbij CO₂ vrijkomt. Volgens de Wereldbank is 90 procent van de 1,2 miljard allerarmsten op enige wijze afhankelijk van bos.

De druk op vooral tropische bossen groeit door de vraag naar biobrandstof. De inkoopdirecteur van Doorwin wijst naar z'n computerscherm. „Als je dit ziet, springen de tranen in je ogen”, zegt hij. Op het scherm zijn foto's te zien die hij in Maleisië maakte van enorme stukken gekapt woud die plaatsmaakten voor palmolieplantages. Die plantages leveren jaarlijks 700 tot 1.000 dollar per hectare op. Vandaar dat deskundigen ervoor pleiten om ontwikkelingslanden die hun bossen duurzaam beheren (het milieu sparen en rekening houden met sociale factoren) extra te belonen.

Inkoopdirecteur Paul werkt nauw samen met internationale en lokale milieu- en ontwikkelingsorganisaties. Hij zegt: „De NGO's zijn voor ons de bron van kennis. Ze weten wat de lokale bevolking doet, waar we op moeten letten.” Zijn bedrijf richt met NGO's ook fondsen op voor onderwijs- en gezondheidsprojecten.

Directeur Sandra Mulder van FSC Nederland (platform van NGO's en bedrijven) zegt dat haar organisatie de strategie hanteert „vraag naar duurzaam hout te creëren, want zonder vraag is er geen aanbod”. Dit jaar werd een belangrijk succes geboekt op een FSC-conferentie in Jakarta. Nederlandse bouw- en houtbedrijven en 38 woningcorporaties sloten een akkoord om de komende vijf jaar bij de bouw van meer dan 100.000 nieuwbouwwoningen alleen FSC-hout te gebruiken.

Doorwin neemt de komende twee jaar minimaal 15.000 kubieke meter af van FSC-

concessiehouder Sumalindo op Borneo. Daar wordt het bos bedreigd door plannen voor palmolieplantages.

Volgens FSC Nederland-directeur Mulder is er genoeg aanbod om aan de vraag te voldoen, mits alle partijen zich voldoende inzetten.

Het marktaandeel in Nederland van FSC-hout uit tropische gebieden is tussen 2001 en 2005 verdrievoudigd tot 11 procent, terwijl het marktaandeel voor alle FSC-hout in 2006 op 15 procent uitkwam. Voor 2008 mikt FSC-Nederland op 25 procent. De hoeveelheid bos met FSC-certificaat groeide sinds 2006 van 68 miljoen naar nu 92 miljoen hectare. Het gaat om ontwikkelingslanden als Indonesië, Brazilië, Bolivia en Congo-Brazaville, maar ook om landen als Zweden, Rusland en Nederland.

De cijfers maken duidelijk dat het meeste hout in Nederland nog geen duurzaamheidscertificaat heeft, wat niet wil zeggen dat het illegaal hout is (zie: Omvang invoer illegaal hout onbekend). De overheid schiet in haar inkoop- en aanbestedingsbeleid zwaar tekort, zeggen milieuorganisaties. Uit een recent rapport van Milieudefensie (Van oerwoud naar bouwput) blijkt dat in 32 van de 40 onderzochte bouwprojecten dubieus hout werd gebruikt. Zo gebruikte Rijkswaterstaat voor de hogesnelheidslijn illegaal gekapt hout uit Kameroen in damwanden en beschoeiingen.

„De overheid huppelt achteraan”, vindt beleidsmedewerker Gemma Boetekees van ICCO. De christelijke ontwikkelingsorganisatie deed onlangs in het rapport Goed hout verdient beter concrete aanbevelingen aan het kabinet om het gebruik van duurzaam hout te stimuleren, zoals bij aanbestedingen en overheidsinkoop.

Maar zo'n stimuleringsbeleid is alleen goed mogelijk als de criteria voor duurzaam geproduceerd hout door de overheid zijn vastgelegd. Anders zou sprake zijn van willekeur en discriminatie van leveranciers, waardoor Europese concurrentie- en aanbestedingsregels worden overtreden. Maar zo'n nationale richtlijn is er nog niet wegens een slepende controverse tussen de overheid enerzijds en de NGO's en een deel van het bedrijfsleven anderzijds.

In 2005 werden overheid, NGO's en houtsector het na vier jaar eens over de Beoordelingsrichtlijn (BRL) voor duurzaam bosbeheer en duurzaam hout. Hierin zijn gedetailleerde economische, sociale en milieucriteria opgenomen, waaraan certificaten moeten voldoen. Maar er is onenigheid over hoe en door wie die worden getoetst.

Vorig jaar zette het ministerie van VROM de 'commissie gelijkwaardigheidstoetsing' aan het werk om te kijken of de BRL in de praktijk voldoet. Volgens ingewijden komt de commissie, die eind volgende maand rapporteert, tot de conclusie dat geen van de bestaande certificaten aan de BRL voldoet – ook FSC niet, door velen gezien als beste. Dat betekent dat het streven van de overheid in 2010 alleen nog duurzaam hout in te kopen ernstig wordt gefrustreerd. Vorig jaar wekte toenmalig staatssecretaris Van Geel (VROM, CDA) de woede van NGO's door te suggereren de BRL-norm te verlagen als alleen FSC zou voldoen.

Adjunct-directeur Paul van den Heuvel van de Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH) geeft aan dat zijn branche, zolang de BRL niet werkt, de beoordelingsstandaard Keurhout blijft hanteren, gebaseerd op de minimumeisen van de overheid. „FSC is prima maar er is meer”, zegt hij. „Het zou toch vreemd zijn als je tegen Duitsland met z'n PEFC zou zeggen dat het zijn bossen niet goed beheert.”

Directeur Patrick Jansen van kenniscentrum Probos in Wageningen spreekt van een „stomme stammenstrijd”. Hij verwijt milieu- en ontwikkelingsorganisaties dat zij „alleen FSC boven de meetlat van de BRL wilden laten uitkomen” en dat houtbedrijven per se PEFC over de lat wilden laten komen. „Het keurmerk staat centraal en niet het bos waar het uiteindelijk om te doen is.” De overheid kan volgens hem twee dingen doen: „Of ze voldoet niet aan haar duurzaamheidsstreven of ze legt de lat van de BRL lager.

Milieu- en ontwikkelingsorganisaties krijgen steun van houtfirma's die in FSC-Nederland meedoen. Volgens woordvoerder Eric Jan Schipper van Intergamma (bouwmarkten Gamma

en Karwei) kan de overheid beter stoppen met de BRL. „Voor de consument werkt het alleen maar verwarrend”, zegt hij. „De internationale milieubeweging ziet alleen FSC als voldoende. Als bedrijf wil je een logo waar geen discussie over is.” Volgens hem moet FSC uitgangspunt zijn en moet met andere certificatiesystemen worden onderhandeld over wederzijdse erkenning. Maar minister Cramer wil niet voor één certificaat kiezen. „Ik begrijp dat bedrijven er vanuit marketingbelang belang bij zouden kunnen hebben dat de overheid haar exclusieve voorkeur uitspreekt voor één keurmerk zoals FSC”, zegt zij. Om eraan toe te voegen: „Overheden mogen aantoonbaar gelijkwaardige bewijzen van duurzaamheid niet uitsluiten bij overheidsopdrachten. Om die reden is een systeem van gelijkwaardigheidstoetsing ontwikkeld.” Volgens Gemma Boetekees (ICCO) „hebben we met z'n allen verloren als we het hele debat opnieuw zouden moeten beginnen”.

Minister Verburg (LNV, CDA) kon in april in een brief aan de Tweede Kamer slechts schatten hoe groot de illegale houtimport is. Illegaal hout, door de lagere prijs marktverstorend, is gekapt en verhandeld in strijd met wetgeving van het oorsprongsland. Van de jaarlijkse houtimport van circa 6 miljoen kubieke meter komt 30 procent van buiten de EU. Ruim de helft hiervan is afkomstig uit wat de OESO 'hogerisicolanden' noemt: China, Rusland en alle landen in tropische gebieden. De illegale houtkap zou gemiddeld 40 procent (20-90 procent) bedragen. Nederland importeert jaarlijks dus 360.000 kubieke meter illegaal hout. Milieudefensie maakte vandaag bekend dat illegaal hout uit Kameroen is aangetroffen bij vier bedrijven, die intussen toezegden te stoppen met die import. Volgens Verburg is vervolging van bedrijven moeilijk door problemen met bewijsvergaring in landen waarmee Nederland geen rechtshulpverdragen heeft en het herleiden van hout naar een kapconcessie. Importverboden stuiten volgens haar op problemen met de Wereldhandelsorganisatie (WTO). NGO's en ook de houthandel menen dat dit wel kan en deden vandaag een oproep aan de minister. Verburg ziet meer in vrijwillige partnerovereenkomst met exportlanden op basis van het nieuwe EU-actieplan FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade).

Van de circa 6 miljoen kubieke meter hout die Nederland in 2005 importeerde had ruim 840.000 kubieke meter een duurzaamheidscertificaat (zie grafiek). Bij duurzaamheid moet het gaan om het milieu (niet meer kappen dan het bos aankan, herbebossen), economie (deel van opbrengst en werkgelegenheid voor lokale bevolking) en sociale factoren (respect voor inheemse bevolking).

FSC (Forest Stewardship Council) is uniek door de gelijke vertegenwoordiging van alle belanghebbenden in een economische, sociale en milieukamer. Het in 1993 door milieu- en mensenrechtenorganisaties, inheemse volken en houtsector opgerichte netwerk was het eerste dat internationaal toepasbare criteria voor duurzaamheid opstelde. PEFC (Program for Endorsement of Forest Certification) is een mondiaal systeem (meer gericht op bedrijven dan consumenten) van onderlinge erkenning van nationale certificeringssystemen, gebaseerd op Europese afspraken. MTCC (Malaysian Timber Certification Council) is een certificaat voor Maleisisch hout op basis van internationale richtlijnen. NGO's hebben kritiek, omdat het sociale onvoldoende aan bod komt.

GEPUBLICEERD IN: [ECONOMIE](#)

[Open Source Software](#)

Zinnvolle publicaties over het gebruik van open source software.

www.managementbase.com

Ads door Google